

STORTINGET

Innst. 371 S

(2022–2023)

Innstilling til Stortinget
fra næringskomiteen

Dokument 8:185 S (2022–2023)

Innstilling fra næringskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Olaug Vervik Bollestad, Dag-Inge Ulstein og Kjell Ingolf Ropstad om en opptrappingsplan for landbruket før sommeren

Til Stortinget

Bakgrunn

I dokumentet fremmes følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen fremme en tidfestet opptrappingsplan for landbruket i løpet av vårsesjonen 2023.»

Det vises til dokumentet for nærmere redegjørelse for forslaget.

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Karianne B. Bråthen, Per Vidar Kjølmoen, Sverre Myrli og Solveig Vitanza, fra Høyre, Olve Grotle, Linda Hofstad Helleland og Lene Westgaard-Halle, fra Senterpartiet, Jenny Klinge, lederen Willfred Nordlund og Per Olav Tyldum, fra Fremskrittspartiet, Sivert Bjørnstad og Bengt Rune Strifeldt, fra Sosialistisk Venstreparti, Torgeir Knag Fylkesnes, fra Rødt, Geir Jørgensen, fra Venstre, Alfred

Jens Bjørlo, og fra Miljøpartiet De Grønne, Rasmus Hansson, viser til Dokument 8:185 S (2022–2023) om en opptrappingsplan for landbruket før sommeren. Komiteen viser til landbruks- og matministerens brev av 17. april 2023 med statsrådets vurdering av representantforslaget. Brevet er vedlagt innstillingen. Komiteen deler forslagsstillernes engasjement for forutsigbarhet i landbruket. I en urolig verden mener komiteen det er viktig å legge til rette for matproduksjon i Norge.

Komiteen viser til Inntektsutvalgets rapport (NOU 2022:14) og utvalgets mandat til å drøfte og klargjøre prinsipper og metoder for måling av inntekter i jordbrukssektoren og for bønder som private næringsdrivende, og i tillegg gi grunnlag og forutsetninger for å sammenligne næringsinntekter i jordbruket med lønn for arbeidstakere.

Komiteen merker seg at utvalgets forslag fikk betydelig kritikk av enkelte aktører i den påfølgende offentlige høringen, og merker seg at statsråden i sitt brev til komiteen viser til at det er krevende å komme fram til en løsning som er ansvarlig og realistisk, og som kan stå seg over tid. Komiteen observerer videre at statsråden mener det er nødvendig å innarbeide avgrensninger og forutsetninger, slik Stortingets inntektsmål for jordbruket alltid har hatt. Inntektsutvalget foreslo en operativ måte å innarbeide de nødvendige avgrensninger og forutsetninger på, ved å dokumentere variasjonen i oppnådd resultat for likeartede bruk med noenlunde likeartede inntektsmuligheter.

Komiteen viser til at inntekt for næringsdrivende i jordbruket ikke kan vedtas, slik lønn kan avtales og vedtas for lønnsinntakere. For å skape reell forutsigbarhet og trygghet må en opptrappingsplan være ansvarlig

og realistisk, ha tilstrekkelig tillit både i næringen, hos myndigheter og i samfunnet, og kunne stå seg over tid.

Komiteen merker seg ovennevnte svarbrev av 17. april 2023 fra landbruks- og matministeren, der statsråden informerer om at arbeidet med saken gjennomføres så raskt som regjeringen anser det som forsvarlig, og at det ikke vil bli lagt fram en plan i Stortingets vårsesjon.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet viser til at regjeringen har store ambisjoner på vegne av norsk landbruk og den norske bonden. Regjeringen vil ha en ny kurs i landbrukspolitikken og har økt norsk matproduksjon på norske ressurser og økt sjøforsyningsgrad som mål. Disse medlemmer ser det som viktig å sikre at vi har et landbruk i hele landet og har bruk som er tilpasset det lokale ressursgrunnlaget, geografien og klimaet. Landbruksproduksjon i hele landet er også avgjørende for nasjonal matforsyning og beredskap, og også for verdiskaping og sysselsetting. Dette er ikke blitt mindre viktig i den situasjonen verden er i nå.

Disse medlemmer viser til at allerede få uker etter at regjeringen Støre var på plass høsten 2021, lyktes regjeringen med å bli enig med jordbruket om tilleggsforhandlinger til jordbruksoppgjøret 2021, med kompensasjon på 754 mill. kroner over statsbudsjettet som følge av den ekstraordinære kostnadsøkningen på gjødsel og bygningsmaterialer. I tillegg ble det i budsjettet for 2022 bevilget investeringstilskudd på 200 mill. kroner som ble øremerket små og mellomstore bruk.

Disse medlemmer viser videre til at regjeringen Støre i sitt første ordinære jordbruksoppgjør våren 2022 økte budsjettstøtten med om lag det dobbelte av summen av endringene i regjeringen Solbergs åtte år ved makten. Jordbruksavtalen for 2022 endte med en samlet ramme på 10,9 mrd. kroner, og med det startet arbeidet med å øke inntektsmulighetene for jordbruket.

Disse medlemmer viser til at det også er etablert en strømstøtteordning for jordbruks- og veksthusnæringen, som ble innført fra desember 2021 og som skal vare ut 2024. Ingen andre næringer har tilsvarende forutsigbarhet. Disse medlemmer ser dette som et viktig tiltak for å sikre produksjon av nok og trygg norsk mat, samtidig som det bidrar til trygghet for næringen og bedre inntektsmuligheter i en periode med ekstraordinær kostnadsvekst. Disse medlemmer mener dette viser at regjeringen gjennom praktisk politikk har vist at en vesentlig forbedring av jordbrukets inntektsmuligheter ikke i første rekke er et spørsmål om beregningsmessige forhold i grunnlagsmaterialet til jordbruksoppgjøret.

Disse medlemmer viser til at statsråden i sitt brev til komiteen bekrefter at regjeringen vil fortsette arbeidet med avgrensninger og forutsetninger for en

plan for nivåsammenligning av næringsinntekter med lønn for arbeidstakere.

Komiteens medlem fra Rødt vil vise til at regjeringen i Hurdalsplattformen lover

«ein forpliktande og tidfesta plan for å tette inntektsgapet mellom jordbruket og andre grupper i samfunnet.»

Dette medlem mener at målet om en forpliktende og tidfesta plan for å tette inntektsgapet er viktig og godt og viser større ambisjoner for jordbruket enn tidligere regjeringer og landbruksministre har utvist. En slik plan er imidlertid ikke levert til Stortinget i forkant av årets jordbruksforhandlinger. Dette medlem vil også vise til at statens tilbud i jordbruksforhandlingene langt ifra er tilstrekkelig til å dekke inntektsgapet mellom bønder og andre arbeidstakere.

Dette medlem viser til svarbrev fra statsråd Sandra Borch, hvor statsråden gjør det klart at en plan for å tette inntektsgapet ikke vil legges frem før sommeren. For dette medlem er det ikke avgjørende at en plan for å tette inntektsgapet leveres til Stortinget før sommeren, men dette medlem vil likevel vise til at regjeringen snart er halvveis i stortingsperioden, og at tiden for å oppfylle Hurdalsplattformen ikke er ubegrenset. Dette medlem forventer derfor at det leveres en sak til Stortinget i løpet av 2023 om tetting av inntektsgapet.

Komiteens medlemmer fra Rødt og Miljøpartiet De Grønne viser til at jordbruksoppgjøret er i gang. I jordbruksavtalen for 2022 slås det fast at formålet med avtalen er

«å regulere tiltak som er egnet til å fremme fastlagte mål for jordbruket, og som ikke er uttømmende regulert ved lov, stortingsvedtak eller forskrift.»

Blant de fastlagte målene for jordbruket finner vi blant annet dette, jf. vedtak 35 i forbindelse med Stortingets behandling av statsbudsjettet for 2022:

«Stortinget ber regjeringen legge frem en forpliktende og tidfestet plan i løpet av 2022 for å tette inntektsgapet mellom bønder og andre grupper i samfunnet. Inntektsgapet skal tettes uavhengig av bruksstørrelse, produksjon og landsdel.»

Disse medlemmer merker seg at en slik plan ikke er lagt fram.

Disse medlemmer merker seg at landbruks- og matministeren i sitt svarbrev til komiteen datert 17. april 2023 skriver at

«forbedring av jordbrukets inntektsmuligheter ikke i første rekke er et spørsmål om beregningsmessige forhold i grunnlagsmaterialet.»

I lys av dette finner disse medlemmer det merkelig at staten har lagt fram et tilbud i årets jordbruksforhandlinger som er godt under halvparten av Bonde- lagets krav. Disse medlemmer har svært vanskelig for å se at staten med sitt tilbud bidrar til den helt nødvendige inntektsutjevningen for jordbruket som regjeringen påstår at den vil ha, og som trengs for å skape nødvendig framtidstro i næringen.

Komiteens tilråding

Komiteens tilråding fremmes av en samlet komité.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til representantforslaget og rår Stortinget til å gjøre følgende

vedtak:

Dokument 8:185 S (2022–2023) – Representantfor- slag fra stortingsrepresentantene Olaug Vervik Bollestad, Dag-Inge Ulstein og Kjell Ingolf Ropstad om en opptrappingsplan for landbruket før sommeren – vedtas ikke.

Oslo, i næringskomiteen, den 16. mai 2023

Willfred Nordlund

leder

Alfred Jens Bjørlo

ordfører

**DET KONGELIGE
LANDBRUKS- OG MATDEPARTEMENT**

Statsråden

Stortinget
Postboks 1700 Sentrum
0026 OSLO

Deres ref
HM/HM

Vår ref
23/724-

Dato
17. april 2023

Dokument 8:185 S (2022-2023) - Om en opptrappingsplan for landbruket før sommeren

Representantene Bollestad, Ulstein og Ropstad har fremmet følgende representantforslag:

«Stortinget ber regjeringen fremme en tidfestet opptrappingsplan for landbruket i løpet av vårsesjonen 2023.»

Jeg vil først vise til mitt svar på skriftlig spørsmål fra representanten Bollestad 23. januar 2023. Høringen på Inntektsutvalgets rapport (NOU 2022: 14) ble avsluttet i januar. Utvalgets hovedoppgave var å drøfte og klargjøre prinsipper og metoder, samt muligheter og begrensninger, for måling av inntekter i jordbruket som sektor og for bønder som private næringsdrivende, samt grunnlag og forutsetninger for å sammenligne næringsinntekter i jordbruket med lønn for arbeidstakere.

Representantforslaget viser til behovet for forutsigbarhet og trygghet i driften. Jeg vil minne om at regjeringen Støre startet med fullt ut å innfri kravet om 754 mill. kroner som jordbruket hadde reist til regjeringen Solberg under tilleggsforhandlingene høsten 2021. Regjeringen Solberg forlot regjeringskontorene uten å ta stilling til kravet, som var knyttet til ekstraordinær kostnadsvekst. Det viktigste en regjering kan gjøre for å skape forutsigbarhet og trygghet er å stille opp når det skjer ekstraordinære og uforutsette ting.

Jeg vil også vise til at i vi vårt første ordinære jordbruksoppgjør, våren 2022, økte budsjettstøtten med om lag det dobbelte av summen av endringene i regjeringens Solbergs åtte år ved makten. I tillegg har vi innført strømstøtte til jordbruk, veksthus og vanningslag, som gjør at jordbruket har en maksimalpris på strøm på 70 øre/kwt. Ingen andre næringer, og heller

ikke husholdningene, har tilsvarende forutsigbarhet. Dette har vi gjort for å bidra til trygghet for næringen og bedre inntektsmuligheter i en periode med ekstraordinær kostnadsvekst.

Et nivåsmål for næringsinntekt i jordbruket stiller nye krav til grunnlagsmaterialet. Utvalget viste til at inntekt for næringsdrivende i jordbruket ikke kan vedtas slik lønn kan avtales og vedtas. For å skape reell forutsigbarhet og trygghet må en opptrappingsplan være ansvarlig og realistisk, ha tilstrekkelig tillit både i næringen, hos myndigheter og i samfunnet, og kunne stå seg over tid. Staten kan ikke forplikte seg til å kompensere automatisk for enhver krone en bonde investerer og enhver time bøndene rapporterer at de har brukt i jordbruket, uten hensyn til markedssituasjonen, utviklingen i råvarepriser og kostnader, jordbrukets konkurransekraft mot import og substitutter, og til handlingsrommet i statsbudsjettet. Inntektsmålet må også relateres til de andre målene i landbrukspolitikken.

Det er nødvendig å innarbeide avgrensninger og forutsetninger, slik Stortingets inntektsmål for jordbruket alltid har hatt. Inntektsutvalget foreslo en operativ måte å innarbeide de nødvendige avgrensninger og forutsetninger på, ved å dokumentere variasjonen i oppnådd resultat for likeartede bruk med noenlunde likeartede inntektsmuligheter. Utvalgets forslag fikk betydelig kritikk i høringen. Det er et krevende arbeid å komme fram til noe ansvarlig og realistisk, og noe som kan stå seg over tid.

Regjeringen vil fortsette arbeidet med avgrensninger og forutsetninger for en plan for nivå-sammenligning av næringsinntekter med lønn for arbeidstakere. Regjeringen arbeider for å få fram saken så fort det er forsvarlig, men det vil ikke bli lagt fram en plan i vårsesjonen. Vi går nå inn i et nytt jordbruksoppgjør på ordinær måte, og vi har vist i praktisk politikk at vesentlig forbedring av jordbrukets inntektsmuligheter ikke i første rekke er et spørsmål om beregningsmessige forhold i grunnlagsmaterialet.

Med hilsen

Sandra Borch

